

Resmi ideolojinin gerçeği aydınlanınca

HASAN BÜLENT
KAHRAMAN

Radikal'in ve özellikle İsmet Berkan'ın uzun bir süredir ordu, MGK, devletin gizli planları konusunda sürdürdüğü yayın birçok yönden dikkatle izlenmesi gereken bir yayın olduğu kadar birçok farklı düzeyde ele alınacak ve değerlendirilecek boyutlar içeriyor. Bunların içinde bir husus büsbütün dikkatimizi çekiyor ve onu olanca somutluğuyla görmemize yol açıyor.

Bu, daha önce her dile getirildiğinde dudak bükülüp geçilen ve sadece bir grup (son zamanlarda büsbütün küçültücü bir anlamda kullanılan) entelektüelin kendi kendine 'icat' ettiği bir kavrammış gibi görülen 'resmi ideoloji' kavramı.

Radikal'in yaptığı yayından ve özellikle İsmet Berkan'ın ardını bırakmadan yazdığı birçok yazıdan şunu görüyoruz: Ordu, bir ideolojinin, bir anlayışın, bu devletin temeli olduğuna inanıyor. Bu, başka ülkelerde görülmuş bir şey değil. Fakat, bizim için sonuna kadar geçerli olan bir husus. Fakat bununla da yetinilmeyip daha ileri gidiliyor. 'Devlet' bir bütün olarak bu ideolojinin topluma kabul ettirilmesi, benimsetilmesi için tam anlamıyla bir sistem oluşturuyor. İşte üstünde durulan o psikolojik savaş meselesi tam da bu. Devlet, toplumun kendi haline bırakıldığında başıboş kalacağını düşünüyor ve halkı, toplumu gene ona karşı koruyor.

Bugün ortaya çıkan gelişmeler, bize gene bugüne kadar hep küçümsemiş bir başka gerçeği daha çok somut olarak kanıtlıyor. O da, 'devlet' denilen soyut şeyin ne olduğu.

Oysa o soyut şey aslında çok basit. Bu, benim 'tarihsel blok' dediğim olgu. Eskiden aydınların da içinde olduğu fakat asıl askeriye ve bürokrasi tarafından meydana getirilen şey devlet. Şimdi bu, bütün berraklığıyla karşımızda duruyor. Ordu, resmi ideolojinin, dolayısıyla da devletin sahibi olduğunu açıkça gösteriyor. Bürokrasi de bu yönlendirme doğrultusunda ona katkıda bulunan bir kesim. Aydınlarla ise 1971'den beri devletin, yani orduyla bürokrasinin bağı, ilişkisi kopuk. Onlar istenmeyen çocuklar.

Bunun yeni bir şey olduğunu ne sanalım ne de düşünelim. Bu durum başından beri böyle. Pozitivizmin, Kemalizm'in bize parça parça kazandırdığı bir refleks bu. Ordu bugün ilk defa bu kadar açık bir biçimde kamuoyunda tartışılan ve ilk kez bu kadar saydam bir şekilde kendisini gösteren bu mantığı 1960, 1971, 1980, 1998 açık ve örtülü, tam ve kısmi darbelerinde gösterdi. Haklı gerekçeleri de yanına alarak bu toplumun 'sahibi' olduğunu daima öne sürdü, daima toplumun, onun için çizilen sınırların dışına taşıdığını belirterek ona 'müdahale' etti. Bir kısım aydın da hiç değilse genetik olarak bu kökten türediği için yerine göre bu müdahaleleri desteklediler.

Bu resmi ideoloji Kemalizm'dir ve hiç kimse şaşırmasın Kemalizm budur. Ne Attilâ İlhan'ın ona giydirmeye çalıştığı sosyalizm kisvesidir Kemalizm, ne mazlum milletlerin uyanışını sağlayan antiemperyalist mücadeledir. Onlar daha ziyade taktik nedenlerle ortaya çıkmış gelişmelerdir ve Kemalizm'in iktidar arayışları o renkleri bu ideolojiye katmıştır. (Tıpkı Kurtuluş Savaşında bir dönem Bolşevizm ile olan flörtün onu Bolşevik yapmayacağı gibi...) Bunlardan esinler taşıması onun asli işlev ve 'resmi ideoloji' olarak kendisine devleti sahiplenmesini, ordunun o ideolojiyi sahiplenmek adına topluma müdahale etmesini engellemez. Bunlar Kemalizm'in tarihsel gerçekliğini ve önemini azaltmaz. Ama onun otoriter modernist bir hareket olarak devlet bağlamında ifade ettiği anlamı da değiştirmez.

Türkiye'nin gerçek anlamda modernleşmesi ve demokratikleşmesi ancak bu gerçeği serinkanlılıkla tartışırса mümkündür.